

Szlakiem partyzantów Ziemi Olkuskiej

Podczas II wojny światowej Ziemia Olkuska była terenem działań partyzanckich przeciwko hitlerowskiemu okupantowi.

Podczas hitlerowskiej okupacji Powiat Olkuski wchodził w skład: Generalnego Gubernatorstwa (Wolbrom oraz północne i wschodnie tereny) oraz III Rzeszy (zachodnie tereny: Olkusz, Bolesław, Sławków, Bukowno, Klucze, Ogrodzieniec).

Na terenie powiatu olkuskiego działały: jednostki Służby Zwycięstwu Polsce (1939 r.); Orzeł Biały, GL-PPS-WRN, Związek Walki Zbrojnej (1940 r.); **Armia Krajowa (najliczniejsza, od 1942 r.);** baon GL-PPS (1942 r., dowódca: Kazimierz Kluczewski „Pijok”, inicjatorem był Sosnowiecki Okręg PPS); olkuski pułk „Srebro” (należał do Brygady Zagłębiowskiej GL-PPS, od 1943 r. przynależał do 23 Śląskiej Dywizji Piechoty AK, dzielił się na dwa baony: I baon był dowodzony przez Bolesława Sowulę – „Wrzosa” a **dowódcą II baonu był Gerard Woźnica „Hardy”**), działający przy II baonie leśny pluton dywersyjny „Srebro” (przekształcony w 1944 r. w oddział **partyzancki AK o kryptonimie „Surowiec” dowodzony przez „Hardego”**); **Bataliony Chłopskie** (głównie w północnej części dawnego powiatu, np. akcja na pociąg wojskowy pod Rabsztynem, atak na urząd celny w Ogrodzieńcu, bitwa przy lesie złożenieckim); **Armia Ludowa.**

W czasie powstania warszawskiego (1944 r.) oddziały **116 pułku Ziemi Olkuskiej „Winiarnia”** pod dowódcą Jana Kołymana „Teofila” były skoncentrowane w rejonie Kroczyca, Pradeł i Kidowa (I batalion Edwarda Jadło „Elektron”), Pilicy i Żarnowca (II batalion Józefa Bedosza „Zawiślaka”), Wolbromia (III batalion Władysława Nowaka „Zempliński”), Sułoszowej (IV batalion „Onufrego”).

Najsyńniejsi partyzanci Ziemi Olkuskiej.

-**Maria Stypułkowska – Chojecka „Kama”** – łączniczka 1. Kompanii „Pegaz” batalionu „Parasol”, uczestniczka krakowskiego zamachu na dowódcę SS i Policji Generalnego Gubernatorstwa Wilhelma Koppego, uczestniczka bitwy pod Udorzem w 1944 r.

-**Gerard Woźnica „Hardy”**.

„Hardy” był **dowódcą największego oddziału partyzanckiego na Ziemi Olkuskiej - batalionu „Surowiec” z 23 Dywizji Piechoty Armii Krajowej, którego Niemcy nigdy nie zdołali pokonać.**

Akcje „Hardego” to m. in.: **akcje w Wolbromiu (25 lipca 1944 r., batalion „Surowiec”** pomimo przeważającej siły niemieckiej, opróżnił magazyny żywności i skutecznie powstrzymał niemiecką kolumnę motorową przed przejazdem przez Wolbrom), w Ryczówku, na olkuską Emaliarnię, na koszary w Jaroszowcu, na straż przy linii kolejowej, krwawa bitwa pod Błojcem (16 czerwca 1944 r., „Hardy” cudem ocalał: potknął się o kamień unikając

rozerwania granatem, w akcie desperacji, gdy zabrakło amunicji, rzucił w Niemców kamieniem); **bitwa w Gościbiu** (11 stycznia 1945 r., partyzanci przebili okrążenie).

Miejscowość Błojec, w której zatrzymał się oddział „Hardego”, została przez Niemców spacyfikowana.

Szlaki Partyzanckie na Ziemi Olkuskiej.

Na Ziemi Olkuskiej znajdują się szlaki partyzanckie, które warto przemierzyć.

Co roku we wrześniu, organizowany jest **Rajd „Szlakami Walk Oddziału Hardego”** w Górach Bydlińskich.

Letnia eskapada Szlakiem Partyzantów Ziemi Olkuskiej: Wiesiółka PKP (wieś w gminie Łazy) – Trzebyczka (przysiółek Chruszczobrodu nad rzeką Trzebyczką) – Dębina (przysiółek wsi Niegowonice) – Niegowonice – Jeziorowice – Błojec (koło Chechła) – Skałbania (przysiółek wsi Grabowa, gmina Łazy) – Chechło – Rodaki – Laski (nieopodal góry Świniuszka) – Żelazko – Ryczów – Dawna Gajówka Psiarskie – Strzegowa kościół – Kąpiele Wielkie – Udórz.

Ziemia Olkuska jest przesiąknięta krwią bohaterów, symbolizuje niezłomny patriotyzm jej mieszkańców i obrońców Ojczyzny.

Źródła

-Olgerd Dziechciarz, Letnia eskapada szlakiem partyzantów, [online], [dostęp: 22 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://przeklad.olkuski.pl/letnia-eskapada-szlakiem-partyzantow/>;

-Surowiec (oddział), [online], [dostęp: 22 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Surowiec_\(oddzia%C5%82\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Surowiec_(oddzia%C5%82)).

Oprac. Iwona Rams